

พฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนระดับประถมศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สมุทรปราการ เขต 1

ตามความคิดเห็นของครูและผู้บริหาร

Academic Leadership Behavior of the Primary School Principals

Under Samut Prakan Primary Education Service Office Area 1

According to the Opinion of Teachers and Principals

อมร บุญโญปกรณ์¹ และปนัดดา ยิ้มสกุล²

Amorn Boonyopagorn¹ and Panadda Yimsakul²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบระดับพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ตามความคิดเห็นของครูและผู้บริหาร จำแนกตาม เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ตำแหน่ง และขนาดของโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างคือครูและผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 320 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามสำหรับครูและผู้บริหาร สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์ความแปรปรวน

ผลการวิจัย พบว่า พฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ตามความคิดเห็นของครูและผู้บริหารในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายมิติทั้ง 5 มิติ พบว่าทุกมิติอยู่ในระดับมาก โดยการกำหนดพันธกิจของโรงเรียนให้ชัดเจนมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ การประเมินโครงการสอนและอันดับสุดท้าย คือ การบริหารงานหลักสูตรและการสอนและเมื่อนำข้อมูลที่ได้มาเปรียบเทียบระดับพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร

¹ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

² คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

โรงเรียนตามความคิดเห็นของครูและผู้บริหาร จำแนกตามเพศ และตำแหน่ง พบว่า ครูและผู้บริหารมีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อจำแนกตามอายุ วุฒิการศึกษา ระยะเวลาในการปฏิบัติงานและขนาดของโรงเรียนพบว่า ครูและผู้บริหารมีความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : พฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการ

Abstract

The purposes of this research were to study the academic leadership behavior of primary school principals under Samutprakarn Primary Education Service Office Area 1 in accordance with the opinion of the teachers and principals and to compare the level of the behavior of academic leadership of primary school principals under the office of Primary Area according to opinion of the teachers and principals. It was classified according to gender, age, education, a work experience, position, and a size of school. The sample consisted of 315 teachers and principals. The survey questionnaires were used in this study. After collecting the data, the descriptive statistics percentage, means, standard deviation, and analytical statistics: t-test and F-test were computed to analyze the data.

The findings showed that, the behavior of academic leadership of primary school principals under the office of primary area 1, Samutprakarn in accordance with opinion of the teachers and principals was at high level. Five aspects of consideration were found at high level. In aspect 1, the definite vision of school had the highest means followed by learning project evaluation and curriculum and instruction was the last. The comparison of the behavior of academic leadership of school principal in accordance with opinion of the teachers and principals, in the gender, the opinion of the teachers and principals, in both male and female were not different. In term of age, the opinions were different statistically significant at .05 level. In term of education, their opinion about the behavior of academic leadership was different statistically significant at .05 level. In the position of the behavior of academic leadership were not different. In the lengthy time of work, their opinion was at the .05

statistical difference. In the size of school, their opinion about the behavior of Academic leadership was different statistically significant at .05

Keywords: Academic Leadership

ความสำคัญและที่มาของปัญหาการวิจัย

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 หมวด 4 กล่าวถึงแนวการจัดการศึกษา สรุปได้ว่าการจัดการศึกษาต้องยึดหลักที่ว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และให้ถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุดกระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม การจัดการกระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษาในเรื่องความรู้เกี่ยวกับตนเองความรู้และทักษะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทย คณิตศาสตร์ ภาษา และทักษะในการประกอบอาชีพ และในการจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน ฝึกทักษะกระบวนการคิด จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ในด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุล รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน), 2547, หน้า 12-16)

ผลสำรวจของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) เป็นสิ่งที่ยืนยันได้ว่าการศึกษาไทยกำลังมีปัญหาควเร่งแก้ไข อาทิ ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งประถมศึกษาและมัธยมศึกษา จากการประเมินภายนอกสถานศึกษาของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ซึ่งได้สรุปผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และจากผลการสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับชาติ สรุปได้ว่าการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่มีประสิทธิผลทางวิชาการ กล่าวคือ 1) ผู้บริหารโรงเรียนไม่มีภาวะผู้นำทางวิชาการ 2) ครูไม่มีศักยภาพเพียงพอในการจัดการเรียนการสอน และ 3) นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ซึ่งเป็นเรื่อง que ผู้บริหารการศึกษาทุกระดับจะต้องดำเนินการปรับปรุงและพัฒนาต่อไป (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน), 2551, หน้า ๑1-2 – ๑1-3)

จากการได้ศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการบริหารโรงเรียนจะเห็นได้ว่าผู้บริหารส่วนมากจะให้ความสำคัญในด้านวิชาการน้อยกว่างานด้านอื่นๆ โดยส่วนใหญ่จะเน้นงานด้านธุรการ งานการเงิน งานพัสดุ งานก่อสร้างอาคารสถานที่ เพราะงานดังกล่าวสามารถมองเห็นเป็นรูปธรรม

มีผลการดำเนินงานที่ชัดเจนและรวดเร็วกว่าด้านอื่นๆ ในส่วนงานวิชาการก็จะมอบให้ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ หรือหัวหน้าฝ่ายวิชาการ เป็นผู้รับผิดชอบที่สำคัญในการในการวางแผนบริหารวิชาการ จึงทำให้การบริหารงานวิชาการไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร (ประสพ ชาริณวัฒน์, 2539. หน้า 200) นอกจากนี้จากรายงานการวิจัยยังพบว่า ครูบางส่วนไม่ปรับปรุงวิธีการสอนและไม่พัฒนากระบวนการสอนของตนเอง การจัดครูเข้าสอนไม่ตรงตามวุฒิ โดยเฉพาะโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก มีครูไม่เพียงพอในการจัดการเรียนการสอนครูคนหนึ่งสอนหลายวิชา สื่อการเรียนการสอนไม่เพียงพอ ขาดการนิเทศติดตามผลและขาดแนวปฏิบัติในการประเมินผลด้านวิชาการที่ชัดเจนและขาดการนำเทคโนโลยีมาใช้ในระบบสารสนเทศ ดังนั้นผู้บริหารระดับสูงหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาของชาติ ควรมีนโยบายและกระตุ้น ให้ผู้บริหารโรงเรียนให้ความสนใจและเอาใจใส่ในการบริหารงานวิชาการให้มากยิ่งขึ้นกว่าเดิม (ชัยเนตร ไวยคณี, 2539, หน้า 280)

ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ตามความคิดเห็นของครูและผู้บริหารซึ่งผลการวิจัยจะทำให้ได้ข้อมูลพื้นฐานในการนำไปใช้พัฒนาพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการให้มีความเหมาะสมเพื่อการพัฒนาการเรียนการสอนอันนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียน ให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับที่สูงขึ้น เป็นผู้ที่มีคุณลักษณะ

อันพึงประสงค์ทางด้านการตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ เป็นการพัฒนาเยาวชนของชาติ เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยในเวทีโลกต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ตามความคิดเห็นของครูและผู้บริหาร
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ตามความคิดเห็นของครูและผู้บริหาร จำแนกตาม เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ตำแหน่ง และขนาดโรงเรียน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากร ได้แก่ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 โดยมีผู้บริหาร 146 คน และครูจำนวน 1,593 คน รวม 1,739 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยการใช้อัตราสำเร็จรูปของ Krejcie & Morgan ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างครูและผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 320 คน จำแนกเป็น ครู จำนวน 293 คน และ ผู้บริหาร จำนวน 27 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ตำแหน่ง และขนาดของโรงเรียน

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ระดับพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน 5 มิติ ได้แก่ มิติที่ 1 การกำหนดพันธกิจของโรงเรียนให้ชัดเจน มิติที่ 2 การบริหารงานหลักสูตรและการสอน มิติที่ 3 การเสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้เชิงวิชาการ มิติที่ 4 การพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และมิติที่ 5 การประเมินโครงการสอน

3. สมมติฐานของการวิจัย

1. พฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ตามความคิดเห็นของครูและผู้บริหารโดยรวมและรายมิติอยู่ในระดับมาก

2. ครูและผู้บริหารที่มี เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ตำแหน่ง และขนาดโรงเรียนต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ ครูและผู้บริหารโรงเรียนระดับประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 โดยมีครู จำนวน 1,593 คน และผู้บริหาร จำนวน 146 คน รวมทั้งสิ้น 1,739 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

จากตารางสำเร็จรูปของ ของ Krejcie & Morgan ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างเป็นครูและผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 320 คน นำมาเปรียบเทียบกับบัญชีรายชื่อ ได้ครู จำนวน 293 คน และผู้บริหารจำนวน 27 คน แล้วเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มอย่างง่าย (Sample Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามสำหรับครูและผู้บริหารโรงเรียน ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.984 ใช้สอบถามกลุ่มตัวอย่าง โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ตำแหน่ง วุฒิการศึกษา ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน และขนาดของโรงเรียน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่าแบบลิเคอร์ท 5 ระดับ แบ่งเป็น 5 ตอน ตามมิติของพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับ ดังนี้ ขอหนังสือจากโครงการบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี เพื่อขอความร่วมมือกับผู้อำนวยความสะดวกสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 และผู้บริหารโรงเรียนที่มีการเก็บกลุ่มตัวอย่าง นำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลด้วยตนเองโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (จับสลาก) จำนวน 320 ฉบับ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยเป็นการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม โดยหาค่าความถี่และค่าร้อยละ

2. วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณเพื่อตอบวัตถุประสงค์และสมมุติฐานของการวิจัย

2.1 วิเคราะห์ระดับพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนตามความคิดเห็นของครูและผู้บริหารโดยหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2.2 วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ตามความคิดเห็นของครูและผู้บริหาร จำแนกตาม เพศ และตำแหน่ง โดยใช้การทดสอบค่า t-test และระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ขนาดของโรงเรียน อายุ และวุฒิการศึกษา ใช้ค่า One-way ANOVA ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจึงทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ เชฟเฟ (Scheffe Method)

ผลการวิจัย

1. ระดับพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ตามความคิดเห็นของครูและผู้บริหารในภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมากค่าเฉลี่ย 3.71 เมื่อพิจารณาเป็นรายมิติ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกมิติ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ มิติด้านการกำหนดพันธกิจของโรงเรียนให้ชัดเจน มิติด้านการประเมิน

โครงการสอน มิติด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มิติด้านการเสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้เชิงวิชาการ และอันดับสุดท้ายคือ ด้านการบริหารงานหลักสูตรและการสอน

2. เปรียบเทียบระดับพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารโรงเรียนระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ตามความคิดเห็นของครูและผู้บริหาร จำแนกตาม เพศ และตำแหน่ง ในภาพรวม พบว่า ครูและผู้บริหาร มีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนระดับประถมศึกษาไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อจำแนกตามอายุ วุฒิการศึกษา ระยะเวลาในการปฏิบัติงานและขนาดของโรงเรียน พบว่า ครูและผู้บริหารมีความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

1. พฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 โดยภาพรวม พบว่า ครูและผู้บริหารมีความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารอยู่ในระดับมากทุกมิติ มิติที่ปฏิบัติมากที่สุด ได้แก่ การกำหนดพันธกิจของโรงเรียนให้ชัดเจน ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากการกำหนดพันธกิจของโรงเรียนให้ชัดเจนเป็นสิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องทำ

เพื่อให้การดำเนินงานมีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน ผู้ร่วมงานสามารถดำเนินงานด้านวิชาการของสถานศึกษาบรรลุเป้าหมายตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับแนวคิดของธีระ ฤกษ์เจริญ (2545, หน้า 69) กล่าวถึงบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาควรปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของผู้นำการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้นำทางวิชาการ โดยให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมและสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามหมวด 4 ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และมีการวางแผนนโยบายและยุทธศาสตร์เพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้ของสถานศึกษาอย่างชัดเจน และสะดวกต่อการนำไปปฏิบัติให้คำปรึกษาแนะนำ และสร้างพลังความร่วมมือของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ ซึ่งจะนำไปสู่การปฏิรูปการศึกษา สอดคล้องกับแนวคิดในเรื่องความหมายของภาวะผู้นำของ เอกชัย กี่สุขพันธ์ (2538, หน้า 98) ที่กล่าวว่า การเป็นผู้นำ หรือภาวะผู้นำ หมายถึงความสามารถในการวางแผน การจัดองค์การ การสื่อสารการแก้ปัญหา การตัดสินใจ และการจูงใจให้ผู้อื่นปฏิบัติงานให้เป็นไปตามเป้าหมาย นอกจากนี้ Hallinger & Murphy (1985, อ้างถึงใน มณฑา วิญญูโสภิต, 2547, หน้า 63-65) ได้กล่าวว่า ผู้บริหารจำเป็นต้องแน่ใจว่า ทั้งครูผู้ปกครองและนักเรียนมีความเข้าใจเรื่องเป้าหมายของโรงเรียนอย่างชัดเจน โดยเฉพาะการตัดสินใจในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนหลักสูตรและงบประมาณ และยังได้ย้ำอีกว่าการสื่อสารนั้นควรทำทั้งในรูปแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ

และมีการเน้นย้ำ พูดคุย สื่อสารและทบทวนเรื่องเป้าหมายของโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยเห็นด้วยกับแนวคิดนี้เป็นอย่างยิ่ง เพราะสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดเกณฑ์มาตรฐานการบริหารและการจัดการศึกษาในส่วนที่เป็นบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีการบริหารที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน ได้กำหนดบทบาทด้านการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ของผู้บริหารไว้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับงานด้านการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของโรงเรียนให้ชุมชนและสาธารณชนทราบโดยวิธีการที่หลากหลายเพื่อสร้างความเข้าใจซึ่งกันและกัน และสร้างการมีส่วนร่วมเพิ่มขึ้น

2. เปรียบเทียบระดับพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารโรงเรียนระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ตามความคิดเห็นของครูและผู้บริหาร จำแนกตาม เพศ และตำแหน่ง ในภาพรวม พบว่า ครูและผู้บริหาร มีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนระดับประถมศึกษาไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งจำแนกตามเพศ สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ คำอาน ไชยสอน (2550, หน้า 93-94) ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดแผนกศึกษานครหลวงเวียงจันทน์สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการ จำแนกตามตำแหน่ง ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำแนกตาม เพศ และอายุ พบว่า

ต่างก็มีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนไม่แตกต่างกัน ระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่มีวุฒิทางการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และจำแนกตามตำแหน่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยดัง กล่าว แต่เมื่อจำแนกตาม อายุ วุฒิการศึกษา ระยะเวลาในการปฏิบัติงานและขนาดของโรงเรียน ในภาพรวม พบว่า ครูและผู้บริหารมีความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งจำแนกตามอายุไม่สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ คำอาน ไชยสอน (2550, หน้า 93-94) ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดแผนกศึกษานครหลวงเวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการ จำแนกตามตำแหน่ง ผู้บริหารและครู มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำแนกตาม เพศ และอายุ พบว่า ต่างก็มีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนไม่แตกต่างกัน ระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่มีวุฒิทางการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และจำแนกตามระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ไม่สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ วีระชาติ วิลาศรี (2549, หน้า 124-125) ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน 2) เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ โดยภาพรวม พบว่า มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวม พบว่ามีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการดูแลเอาใจใส่ครูและนักเรียน และด้านการพัฒนาและสร้างมาตรฐานด้านวิชาการ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นๆไม่แตกต่างกัน 4) ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย จำแนกตามประสบการณ์ทำงานในตำแหน่ง พบว่ามีความเห็นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนจำแนกตามวุฒิการศึกษา สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ คำอาน ไชยสอน (2550, หน้า 93-94) ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดแผนกศึกษานครหลวงเวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการ จำแนกตามตำแหน่ง ผู้บริหารและครู มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำแนกตาม เพศ และอายุ พบว่า ต่างก็มีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทาง

วิชาการของผู้บริหารโรงเรียนไม่แตกต่างกัน ระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่มีวุฒิทางการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และจำแนกตามขนาดของโรงเรียนสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ สมกิต บุญยะโพธิ์ (2546, หน้า 100) ศึกษาการบริหารงานวิชาการของ สถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1) ระดับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาชั้น พื้นฐานโดยภาพรวมอยู่ใน ระดับมาก และเมื่อแยก พิจารณาตัวแปรรายด้าน ทั้ง 12 ด้าน พบว่า อยู่ใน ระดับมาก 11 ด้าน และอยู่ในระดับปานกลาง 1 ด้าน ดังนั้น จะพบว่าการบริหารงานวิชาการของ ผู้บริหารและครูวิชาการด้านที่ได้ปฏิบัติอยู่ในอันดับ มากเป็นอันดับ1 ในสถานศึกษาคือการพัฒนา กระบวนการเรียนรู้ ด้านที่ผู้บริหารและครูวิชาการ ปฏิบัติน้อยที่สุด ในสถานศึกษา คือ การประสาน ความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษา และองค์กรอื่น เมื่อแยกพิจารณาตามขนาดของ สถานศึกษา ขนาดเล็ก กลางและใหญ่ โดย ภาพรวมอยู่ในระดับมากสถานศึกษาขนาดใหญ่ และสถานศึกษาขนาดกลาง มีการบริหารงาน วิชาการ อยู่ในระดับมากทุกด้าน สถานศึกษา ขนาดเล็ก มีการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับ มาก 7 ด้าน และอยู่ในระดับปานกลาง 5 ด้าน

2) เปรียบเทียบความแตกต่างของการบริหารงาน วิชาการของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานทั้ง 3 ขนาด โดยภาพรวมแตกต่างถ้าพิจารณารายด้านพบว่า แตกต่างกัน 8 ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 ถ้าเปรียบเทียบรายคู่ พบว่า การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขนาดเล็ก

จะแตกต่างกับสถานศึกษาขนาดกลาง 7 ด้าน สถานศึกษาขนาดเล็กกับสถานศึกษาขนาดใหญ่ 4 ด้าน แต่การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ขนาดกลางกับสถานศึกษาขนาดใหญ่ไม่แตกต่าง

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

1. ควรดำเนินการให้มีเอกสารเผยแพร่ เรื่องเป้าหมายและแนวทางการดำเนินงานของ โรงเรียนให้ผู้เกี่ยวข้องทราบอย่างทั่วถึงเพื่อให้ ผู้ที่เกี่ยวข้องดำเนินงานบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้อย่าง มีประสิทธิภาพ

2. ควรดำเนินการในเรื่องการให้ข้อมูล ย้อนกลับแก่ครูหลังจากทำการนิเทศและประเมิน การสอนเพื่อให้ครูรับทราบผลการประเมิน และนำ ข้อมูลมาปรับปรุงพัฒนากระบวนการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนให้กับนักเรียนเพื่อเพิ่ม ประสิทธิภาพให้กับนักเรียนต่อไป

3. จัดกิจกรรมส่งเสริมการพบปะพูดคุย เรื่องต่างๆ เพื่อหาข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน อย่างเป็นกันเองกับนักเรียนในช่วงเวลาพักเพื่อ สร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูและนักเรียน และ เพื่อให้ครูได้ศึกษาพฤติกรรมของนักเรียน เพื่อนำมาเป็นประโยชน์ในการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนให้เหมาะสมกับนักเรียนต่อไป

4. ควรส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนให้สอดคล้องกับวิถีความเป็นอยู่ของชุมชน โดยเชิญภูมิปัญญาท้องถิ่นมาให้ความรู้กับนักเรียน เพื่อให้ นักเรียนได้เรียนรู้และเห็นความสำคัญของ ภูมิปัญญาท้องถิ่น

5. ควรมีการจัดประชุมชี้แจงเรื่อง

การกำหนดเกณฑ์ความคาดหวังต่อนักเรียนแต่ละ
ช่วงชั้นให้ครูทราบและเข้าใจตรงกันเพื่อนำไป
ปฏิบัติให้สอดคล้องกับความคาดหวังของ
สถานศึกษา

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาวิจัยเรื่องกระบวนการ
หรือแนวทางแสวงหาความร่วมมือจากผู้ปกครอง
ของนักเรียนในโรงเรียนระดับประถมศึกษา เพื่อ
พัฒนาความพร้อมในการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน และ
เป็นแนวทางในการดึงความร่วมมือจากทุกๆ ฝ่าย
เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้เกิด

ประสิทธิภาพ

2. ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับกิจกรรม
ที่เหมาะสมในการสร้างหรือเพิ่มปฏิสัมพันธ์
ระหว่างผู้บริหารกับครูและนักเรียนที่นำไปสู่
การปฏิบัติงานเพื่อการบรรลุเป้าหมาย

3. ควรทำการศึกษาวิจัยเรื่องดังกล่าวซ้ำ
โดยเพิ่มการศึกษาในเรื่องความสัมพันธ์ ระหว่าง
พฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร
โรงเรียนกับผลการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐาน
ด้านผู้เรียน

บรรณานุกรม

- คำอาน ไชยสอน. (2550). **ภาวะผู้นำทางวิชาการของ ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดแผนกศึกษา
นครหลวงเวียงจันทน์สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. ปรินญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรธานี.**
- ชัยเนตร ไวยคณี. (2539). **การศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่
พิเศษ สังกัดกรมสามัญศึกษา ในส่วนกลาง. วิทยานิพนธ์ ค.ม.กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.**
- ธีระ รุญเจริญ. (2545). **การบริหารโรงเรียนเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้. ขาวฟาง: กรุงเทพฯ. ประสาน
หอมพูล และ ทิพวรรณ หอมพูล. (2540).จิตวิทยาธุรกิจ (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: สถาบัน
ราชภัฏสวนดุสิต.**
- ประสพ ชาริณวัฒน์. (2539).**การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 11. วิทยานิพนธ์ ค.ม.กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.**
- มณฑา วิญญูโสภิต. (2547). **การศึกษาพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนระดับ
ประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ตามการรับรู้ของครูและผู้บริหาร. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.**
- รับรองและประเมินมาตรฐานการศึกษา,สำนักงาน. (2547).**พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542
แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ :พริกหวานกราฟฟิค.**
- _____. (2551).**เอกสารประกอบการประชุมวิชาการ “ครบรอบ ๙ ปี สมศ.”**

- วีรชาติ วิลาศรี. (2549). **ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 2**. ปริญญาดุษฎีศาสตรมหาบัณฑิตสาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- สมกิต บุญยะโพธิ์. (2546). **การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน**. วิทยานิพนธ์ ศาสตรมหาบัณฑิตภาควิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เอกชัย กี่สุขพันธ์.(2538). **การบริหาร : ทักษะและการปฏิบัติ**. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ :สนพ.สุภาพใจ.